

Perustuslakivaliokunta

Tiistai 14.1.2020 klo 9.00—12.08 ja 13.00—14.47

Läsnä

puheenjohtaja Johanna Ojala-Niemelä sd
jäsen Outi Alanko-Kahiluoto vihr
jäsen Bella Forsgrén vihr
jäsen Jukka Gustafsson sd
jäsen Maria Guzenina sd
jäsen Olli Immonen ps
jäsen Hilikka Kemppe kesk
jäsen Mikko Kinnunen kesk
jäsen Markus Lohi kesk
jäsen Jukka Mäkynen ps
jäsen Sakari Puisto ps
jäsen Wille Rydman kok
jäsen Heikki Vestman kok
jäsen Tuula Väättäin sd
varajäsen Paavo Arhinmäki vas (1, 2) (3 osittain)
varajäsen Johannes Koskinen sd (1, 2, 4, 5) (3 osittain)
varajäsen Kai Mykkänen kok
varajäsen Sari Tanus kd

Sihteerit

valiokuntaneuvos Matti Marttunen
valiokuntaneuvos Mikael Koillinen
valiokuntaneuvos Liisa Vanhala

1. Nimenhuuto

Toimitettiin nimenhuuto. Läsnä oli 18 jäsentä.

2. Päätösvaltaisuus

Kokous todettiin täysilukuiseksi ja päätösvaltaiseksi.

3. Perustuslain 115 §:n mukainen muistutus ulkoministeri Pekka Haaviston virkatoimen lainmukaisuuden tutkimisesta

Muu asia M 4/2019 vp

Pöytäkirja PeVP 39/2019 vp

Valiokunnassa olivat kuultavina:

- ulkoministeri Pekka Haavisto, ulkoministeriö, Asiantuntijalausunto ja 7 liitettä
- valtakunnansyyttäjä Raija Toiviainen, Syyttäjälaitos, Asiantuntijalausunto
- apulaisvaltakunnansyyttäjä Jukka Rappe, Syyttäjälaitos, Asiantuntijalausunto
- konsulipäällikkö Pasi Tuominen, ulkoministeriö, Asiantuntijalausunto, täydentävä asiantuntijalausunto ja 19 liitettä

Kokous keskeytettiin kello 12.08 ja sitä jatkettiin kello 13.00.

Päätettiin saadun selvityksen julkisuudesta seuraavasti:

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan salassa pidettäviä ovat poliisille ja muille esitutkintaviranomaisille ja syyttäjälle sekä tarkastus- ja valvontaviranomaisille tehdyt ilmoitukset rikoksesta, esitutkintaa ja syyteharkintaa varten saadut ja laaditut asiakirjat sekä haastehakemus, haaste ja siihen annettu vastaus rikosasiassa, kunnes asia on ollut esillä tuomioistuimen istunnossa taikka kun syyttäjä on päättänyt jättää syytteen nostamatta tai kun asia on jätetty sikseen, jollei ole ilmeistä, että tiedon antaminen niistä ei vaaranna rikoksen selvittämistä tai tutkinnan tarkoituksen toteutumista tai ilman painavaa syytä aiheuta asiaan osalliselle vahinkoa tai kärsimystä tai estä tuomioistuinta käyttämästä oikeuttaan määrätä asiakirjojen salassapidosta oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annetun lain mukaan.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia ei sovelleta eduskunnan valtiopäiväasioiden käsittelyyn.

Perustuslain 50 §:n 2 momentin mukaan valiokunnan pöytäkirjat ja niihin liittyvät muut asiakirjat ovat julkisia, jollei välttämättömien syiden vuoksi eduskunnan työjärjestyksessä toisin säädetä tai valiokunta jonkin asian osalta toisin päättä. Eduskunnan työjärjestyksen 43 a §:n 2 momentin mukaan valiokunta voi säännöksessään erikseen säädettyä vastaavasta välttämättömästä syystä päättää, että jokin asiakirja on salassa pidettävä. Perustuslakiuudistuksen esitöiden mukaan syiden välttämättömyyttä arvioitaessa tulkinnallisena lähtökohtana tulee pitää vastaavanlaisia syitä kuin perustuslain 12 §:n 2 momentissa on vaadittu säädettyä lailla rajoituksia viranomaisen hallussa olevien asiakirjojen julkisuudelle (HE 1/1998 vp, s. 99). Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettu laki on säädetty perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella (PeVL 43/1998 vp). Valtiopäivätoimintaa koskevien säännösten soveltamisessa voidaan siten ottaa huomioon julkisuuslain säännösten tarkoitusperiä.

Perustuslakivaliokunnan mielestä perustuslain 115 §:n mukainen muistutus ulkoministeri Pekka Haaviston virkatoimen lainmukaisuuden tutkimisesta (M 4/2019 vp) ei rinnastu valiokunnan tavanomaisesti käsittelemiin lainsäädäntö- tai budjettivallan käyttöön liittyviin valtiopäiväasioihin. Turvatakseen tutkinnan tarkoituksen toteutumisen ja asianosaisten

Pöytäkirja PeVP 39/2019 vp

oikeusturvan valiokunta pitää välttämättömänä päättää asian yksittäistapauksellisesta sallassapidosta ja päättää, että asiaan M 4/2019 vp liittyvät eduskunnan työjärjestyksen 43 a §:ssä tarkoitetut käsittelyasiakirjat ovat salassa pidettäviä siihen asti, kun asia on valiokunnassa loppuun käsitelty.

Päätettiin lähettää saatu selvitys valiokunnan asiassa kuultaville asiantuntijoille.

Päätettiin pyytää ulkoministeriötä toimittamaan valiokunnalle asian käsittelyn kannalta merkityksellinen aineisto.

Päätettiin jatkaa asian käsittelyä 6.2.2020 valiokunnan saaman lisäselvityksen ja valiokunnan sihteerin laatiman muistion pohjalta.

Päätettiin pyytää professori Olli Mäenpäättä, professori Kaarlo Tuoria ja professori (emeritus) Heikki Kullaa arvioimaan aineistoa hallinnollisen päätöksenteon asianmukaisuuden ja virkamiesoikeudellisten näkökohtien valossa valiokunnan 12.2.2020 kokoukseen.

Päätettiin pyytää valtakunnansyyttäjää sekä professori Sakari Melanderia, professori Kimmo Nuotiota ja professori Pekka Viljasta arvioimaan saadun selvityksen perusteella esitutkintakynnyksen ylittymistä valiokunnan 13.2.2020 kokoukseen.

Todettiin, että valiokunta kuulee valtiosääntöoikeuden asiantuntijoita asian myöhemmässä käsittelyvaiheessa.

4. Muut asiat

Muita asioita ei ollut.

5. Seuraava kokous

Ilmoitettiin, että valiokunnan seuraava kokous on torstaina 6.2.2020 kello 10.00.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Valiokuntaneuvos Matti Marttunen